

НАРЕДБА

№

за придобиване на квалификация по професията

„ЛЮТИЕР”

Раздел I

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тази наредба се определя държавният образователен стандарт (ДОС) за придобиването на квалификация по професията 215010 „Лютиер” от област на образование „Изкуства” и професионално направление 215 „Приложни занаяти и изкуства”, съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавният образователен стандарт за придобиването на квалификация по професията 215010 „Лютиер”, съгласно приложението към тази наредба, определя изискванията за придобиването на трета степен на професионална квалификация за специалностите 2150101 „Класически инструменти” и 2150102 „Народни инструменти”.

Чл. 3. Въз основа на ДОС по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3, т. 2, 3 и т. 6 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват типови учебни планове за ученици, учебни планове за лица, навършили 16 години и учебни програми за обучението по специалностите по чл. 2.

Раздел II

СЪДЪРЖАНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЕН СТАНДАРТ

Чл. 4. (1)) Държавният образователен стандарт по чл. 1 определя изискванията към кандидатите, описанието на професията, единиците резултати от ученето, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

(2) Държавният образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията 215010 „Лютиер“ включва общата, отрасловата и специфичната професионална подготовка с необходимите професионални компетентности, които гарантират на обучаемия възможността за упражняване на професията след завършване на обучението.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

Параграф единствен. Тази наредба се издава на основание чл. 22, ал. 6, във връзка с чл. 22, ал. 2, т. 6 от Закона за предучилищното и училищното образование.

ПРОФ. САШО ПЕНОВ

Министър на образованието и науката

**Държавен образователен стандарт
за придобиване на квалификация по професията „Лютиер“**

Професионално направление:				
215	Приложни изкуства и занаяти			
Наименование на професията:				
215010	Лютиер			
Специалности:	Степен на професионална квалификация	Ниво по Национална квалификационна рамка (НКР)	Ниво по Европейска квалификационна рамка (ЕКР)	
2150101	Класически инструменти	Трета	4	4
2150102	Народни инструменти	Трета	4	4

1. Изисквания към кандидатите

1.1. Изисквания към кандидатите за входящо минимално образователно и/или квалификационно равнище за придобиване на степен на професионална квалификация съгласно Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО)

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията „Лютиер“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от ЗПОО (утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД09 - 413 от 12.05.2003 г., посл. изм. със Заповед № РД09-4493/18.11.2021 г.) изискванията за входящото минимално образователно равнище към кандидатите са:

- **за ученици** - завършено основно образование
- **за лица, навършили 16 години** - придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити или придобито средно образование.

Изискванията за входящо минимално квалификационно равнище при продължаващо професионално обучение с придобиване на трета степен на професионална квалификация е придобита втора степен на професионална квалификация по професия от област на образование „Изкуства“.

Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицински документ, доказващ, че професията, по която желае да се обучава, не му е противопоказна.

1.2. Валидиране на професионални знания, умения и компетентности

Придобиването на квалификация по професията „Лютиер“ или по част от нея чрез валидиране на придобити с неформално или информално учене резултати от ученето се осъществява съгласно Наредба № 2 от 2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности, издадена от министъра на образованието и науката (обн. ДВ, бр. 96 от 2014 г.).

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, инструменти и оборудване, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Лютиерът изработва и поправя класически струнни лъкови и арфови музикални инструменти (цигулка, виола, виолончело, контрабас и китара), народни струнни музикални инструменти (тамбура и гъдулка) по създаден от него модел или копирайки. Той избира и подготвя дървения материал, нужен за създаване на инструментите. Смесва и разработва грундовете, лаковете и политуриите за финална обработка на музикалния инструмент. Тества по време на изработката и настройва акустически завършените музикални инструменти. Тества звуковите качества на готовите инструменти.

Лютиерът трябва да може да рисува, да разчита и създава работни чертежи и да създава триизмерни модели. При изпълнение на дейности, свързани с приготвянето или създаването на лака за музикалните инструменти, лютиерът може да работи както с натурални, така и с изкуствени химически вещества. Трябва да може да различава видовете смоли, разтворители,

пигменти и оцветители и да знае химичните принципи на смесването им и физичните последици за корпуса на инструментите.

При упражняването на професията се изисква издръжливост, концентрация на вниманието и наблюдателност, пространствена представа и въображение, търпение, упоритост, находчивост, музикален слух, базови умения да се свири на струнен музикален инструмент и готовност за работа в екип в предприятието.

Лютиерът работи в специално обзаведено за целта ателие или студио. Работното му време е с нормална продължителност, когато работи в предприятието, а при труд в самотоятелно ателие то е ненормирано. Обикновено не извършва еднообразна рутинна работа, когато работи самостоятелно, а в предприятието е длъжен да може да изпълнява всяка от отделните, независими една от друга, различни, специфични операции по създаването на инструмента. При създаването на собствен модел и репарацията на инструменти лютиерът извършва разнообразни дейности, за които са необходими допълнителни умения за работа във виртуална среда, в платформите с научни публикации и умения да извършва проучвания – в библиотека или онлайн.

Лютиерът използва инструменти и приспособления за ръчна обработка на дървесината (длета, пили, резци, рендета, различни видове триони, цикли, измерващи инструменти и др), както и дървообработващи машини и приспособления (банциг, абрихт, шлайф, фреза, бормашина и др.). За финалното лакиране на готовите музикални инструменти се използват четки и тампони за полиране, както и компресор с шприц-пистолет. Необходими са специфични приспособления за звукова настройка. Лютиерът притежава и използва тунер, тон генератор и елементарни приспособления за акустичното подготвяне на отделните детайли на корпуса, както и за финалната акустична настройка на инструмента.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Лицата, придобили трета степен на професионална квалификация по професията „Лютиер“, могат да се обучават по друга специалност от тази професия или да продължат обучението си по други професии от професионално направление „Приложни изкуства и занаяти“, като обучението по общата и по част от отрасловата професионална подготовка се зачита.

При продължаващото професионално обучение се организира обучение за усвояване на единиците резултати от ученето, които лицата не притежават.

Възможно е допълнително усъвършенстване и повишаване на квалификацията чрез участия в различни семинари, конференции, специализирани курсове по лютиерство и реставрация на музикални инструменти, особено в страни с вече утвърдени традиции в конкретната сфера.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД-2011) в Република България, утвърдена със Заповед № РД 01-931/27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика, посл. изм. и доп. със Заповед № РД-01-429 от 20.12.2022 г.

Съгласно НКПД-2011 придобилият трета степен на професионална квалификация по

професията „Лютиер“ може да заема следните длъжности от НКПД: 7312-2002 Лютиер 7312-2017 Производител, струнни музикални инструменти 7312-2019 Работник, поправка на музикални инструменти 7312-2014 Производител, народни музикални инструменти, както и други длъжности, допълнени при актуализиране на НКПД.

3. Единици резултати от ученето (ЕРУ)

3.1. Списък на Единиците резултати от учене (ЕРУ) и на резултатите от учене (РУ) по видове професионална подготовка

ЕРУ по обща професионална подготовка - единна за всички професии с трета степен на професионална квалификация

ЕРУ 1. Здравословни и безопасни условия на труд (ЗБУТ)

- 1.1. РУ Съдейства на работодателя за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място
- 1.2. РУ Участва в създаването на организация за осъществяване на превантивна дейност за опазване на околната среда
- 1.3. РУ Създава организация за овладяването на рискови и аварийни ситуации

ЕРУ 2. Икономика

- 3.1. РУ Познава основите на пазарната икономика
- 3.2. РУ Познава характеристиките на дейността в организацията

ЕРУ 3. Предприемачество

- 2.1. РУ Познава основите на предприемачеството
- 2.2. РУ Формира предприемаческо поведение
- 2.3. РУ Участва в разработването на бизнес план

ЕРУ по отраслова професионална подготовка - единна за професиите от професионално направление „Приложни изкуства и занаяти“

ЕРУ 4. Комуникация и чужд език

- 4.1. РУ Общува ефективно в работния екип
- 4.2. РУ Води ефективна бизнес комуникация
- 4.3. РУ Ползва чужд език, свързан с професионалната дейност

ЕРУ 5. Използване на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в професионалната дейност

- 5.1. РУ Обработва информация с ИКТ
- 5.2. РУ Осъществява комуникация посредством ИКТ
- 5.3. РУ Създава цифрово съдържание с ИКТ
- 5.4. РУ Осигурява защита на електронната среда
- 5.5. РУ Решава проблеми при работата с ИКТ

ЕРУ 6. Организация на работния процес

6.1. РУ Организира работния процес

6.2 РУ Поема отговорност за качеството на работата си

ЕРУ 7. Разчита и съставя работни проекти и чертежи

7.1. РУ Разчита и използва работни проекти и чертежи

7.2. РУ Съставя конструктивни чертежи и разработва нови проекти на ръка и/ или чрез софтуер

ЕРУ по специфична професионална подготовка за специалност „Класически инструменти” – трета степен на професионална квалификация

ЕРУ 8. Елементарна теория на музиката и солфеж

8.1 РУ Има теоретични знания за тоновете, шумовете, музикалната система, звукореда и основните степени

8.2 РУ Описва значението на термините ритъм, метрум, размер и такт и ги прилага в практиката

8.3. РУ Познава същността на интервала

8.4. РУ Познава същността на лада, гамата и тоналността

8.5. РУ Изучава солфеж

ЕРУ 9. Инструментознание и музикална акустика

9.1 РУ Изучава струнните лъкови инструменти, тяхната конструкция, методите на звукоизвличане и тонов диапазон

9.2 РУ Изучава конструкцията, методите на звукоизвличане и тоновия обем на струнните арфови инструменти

9.3 РУ Изучава структурата, функциите и звука на фолклорните инструменти гъдулка и тамбура

9.4 РУ Изучава музикална акустика

ЕРУ 10. Свирене на цигулка (базови умения)

10.1 РУ Познава техниката на лъководене и движение на дясната ръка

10.2 РУ Владее основните техники на лявата ръка при свирене на цигулка

10.3. РУ Познава основните типове цигулков звук

ЕРУ 11. Избор, разкрояване и сушене на масивна дървесина

11.1 РУ Избира подходящи дървесни видове за изработване на детайли за струнни музикални инструменти и ги сортира по вид и качество

11.2 РУ Обработва масивна дървесина на дървообработващи машини за разкрояване

11.3. РУ Суши дървесина

ЕРУ 12. Лютиерска практика (цигулка, виола, виолончело и контрабас)

12.1 РУ Изработка на грифбрет за класически струнен лъков музикален инструмент (КСЛМИ)

12.2 РУ Изработка на лице (капак) за класически струнен лъков музикален инструмент

12.3. РУ Изработка на дъно за класически струнен лъков музикален инструмент

12.4 РУ Изработка на гриф за класически струнен лъков музикален инструмент

12.5. РУ Изработка на каса за класически струнен лъков музикален инструмент

12.6. РУ Сглобяване на шийка към корпуса и окончателно завършване на музикален инструмент (МИ)

12.7 РУ Монтиране на гарнитура и аксесоари и привеждане в акустичен вид на КСЛМИ

12.8. РУ Лакиране на класически струнен лъков музикален инструмент. Компоненти в състава на лаковете и методи за нанасяне

ЕРУ 13. Класическа китара

13.1 РУ Изработка класическа китара

13.2 РУ Поправя и реставрира китари

ЕРУ 14. Ремонт и поддръжка на класически струнни лъкови музикални инструменти

14.1 РУ Подготовка за извършване на ремонт и поддръжка

14.2 РУ Ремонт и поддръжка на класически струнни музикални инструменти (КСМИ)

ЕРУ по специфична професионална подготовка за специалност „Народни инструменти” – трета степен на професионална квалификация

ЕРУ 15. Елементарна теория на музиката и солфеж

15.1 РУ Има теоретични знания за тоновете, шумовете, музикалната система, звукоредата и основните степени

15.2 РУ Описва значението на термините ритъм, метрум, размер и такт, и ги прилага в практиката

15.3 РУ Познава видовете интервали

15.4 РУ Познава същността на лада, гамата и тоналността

15.5. РУ Изучава солфеж

ЕРУ 16. Инструментознание и музикална акустика

16.1 РУ Изучава струнните лъкови инструменти, тяхната конструкция, методите на звукоизвличане и тонов диапазон

16.2 РУ Изучава конструкцията, методите на звукоизвличане и тоновия обем на струнните арфови инструменти

16.3 РУ Изучава структурата, функциите и звука на фолклорните инструменти гъдулка и тамбура

16.4 РУ Изучава музикална акустика

ЕРУ 17. Избор, разкрояване и сушене на масивна дървесина

17.1 РУ Избира подходящи дървесни видове за изработване на детайли за струнни музикални инструменти и ги сортира по вид и качество

17.2 РУ Обработка масивна дървесина на дървообработващи машини за разкрояване

17.3 РУ Суши дървесина

ЕРУ 18. Гъдулка

18.1 РУ Изработва гъдулка

18.2 РУ Поправя и реставрира гъдулки

ЕРУ 19. Тамбура

19.1 РУ Изработва тамбура

19.2 РУ Поправя и реставрира тамбура

3.2. Описание на ЕРУ

ЕРУ по обща професионална подготовка единна за всички професии с трета степен на професионална квалификация

ЕРУ 1

Наименование на единицата:	Здравословни и безопасни условия на труд (ЗБУТ)
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 1.1:	Съдейства на работодателя за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място
Знания	• Познава разпоредбите за осигуряване на ЗБУТ на работното място• Описва знаци и сигнали за безопасност и здраве при работа• Представя информация за нормативните разпоредби, касаещи осигуряването на ЗБУТ за конкретната трудова дейност• Представя информация за рисковете за здравето и безопасността при извършваната трудова дейност и

	свързани с нея трудови дейности • Представя информация за мерките за защита, знаците и сигналите за безопасност и здраве при работа • Посочва разпоредбите за провеждане на инструктаж на работещите по правилата за осигуряване на ЗБУТ
Умения	• Участва в прилагането на мерките за предотвратяване, намаляване и ограничаване на рисковете за здравето и безопасността на работното място при различни трудови дейности • Инструктира работещите в екипа по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд • Контролира прилагането на необходимите мерки за защита • Използва знаци и сигнали за безопасност и здраве при работа
Компетентности	• Създава организация за изпълнение на трудовите дейности при спазване нормативните разпоредби за осигуряване на ЗБУТ • Участва в процеса за осигуряване на безопасност при работата • Изпълнява трудовите дейности при спазване на необходимите мерки за осигуряване на безопасност • Проявява отговорност към останалите участници в трудовия процес
Резултат от учене 1.2:	Участва в създаването на организация за осъществяване на превантивна дейност за опазване на околната среда
Знания	• Посочва разпоредбите за опазване на околната среда • Описва основните изисквания за разделно събиране на отпадъци • Познава разпоредбите за съхранение, използване и изхвърляне на опасни отпадъци
Умения	• Организира сортирането на опасни продукти и излезли от употреба материали, консумативи и др., при спазване технологията за събиране и рециклиране • Организира съхранението на опасни продукти и излезли от употреба материали, консумативи и др., при спазване технологията за събиране и рециклиране
Компетентности	• Способен е да анализира възможните причини за замърсяване на околната среда и да съдейства за тяхното предотвратяване

Резултат от учене 1.3:	Създава организация за овладяването на рискови и аварийни ситуации
Знания	• Описва основните рискови и аварийни ситуации • Описва основните изисквания за осигуряване на аварийна безопасност • Посочва основните стъпки за действие при аварии и аварийни ситуации • Изброява видовете травми и методите за оказване на първа помощ • Познава реда за разследване на трудови злополуки
Умения	• Спазва мерките за осигуряване на пожарна и аварийна безопасност • Спазва правилата за действие при аварии и аварийни ситуации • Предотвратява опасните ситуации, които могат да възникнат по време на работа • Оказва първа помощ на пострадали при трудова злополука и авария
Компетентности	• Съдейства за предотвратяването на рисковете за възникване на пожар или аварийна ситуация • Участва в овладяването на възникнал пожар или авария, в съответствие с установените вътрешнофирмени правила за пожарна и аварийна безопасност
Средства за оценяване:	Средство 1: • Решаване на тест Средство 2: • Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	За средство 1 и 2: • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	За средство 1: • Владее теоретични знания за хигиенните норми здравословни и безопасни условия на труд на работното място, превантивна дейност за опазване на околната среда, овладяване на аварийни ситуации и оказването на първа помощ на пострадали За средство 2: • Избира бързо и уверено най-адекватния тип поведение при зададената рискова ситуация • Вярно и точно определя необходимите действия за оказване на първа помощ

ЕРУ 2

Наименование на единицата:	Икономика
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 2.1:	Познава основите на пазарната икономика
Знания	• Описва общата теория на пазарната икономика • Запознат е с основните икономически проблеми • Посочва ролята на държавата в пазарната икономика • Изброява видовете икономически субекти в бизнеса
Умения	• Ориентира се относно функциите на различните икономически субекти • Информира се за успешни практически примери за управление на различни бизнес начинания
Компетентности	• Способен е да идентифицира успешни практически примери за управление на бизнес начинания
Резултат от учене 2.2:	Познава характеристиките на дейността в организацията
Знания	• Посочва основите на пазарното търсене • Описва принципите на пазарното предлагане • Дефинира основни икономически понятия - приходи, разходи, печалба, рентабилност
Умения	• Обяснява основни икономически понятия в контекста на дейността на организацията • Прилага принципите на пазарно търсене и предлагане в дейността си
Компетентности	• Способен е да анализира икономическите принципи в контекста на дейността на фирмата
Средства за оценяване:	Средство 1: • Писмен изпит/Тест Средство 2: • Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	За средство 1 и 2: • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	За средство 1: • Владее основните теоретични знания в областта на

	икономиката За средство 2: • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на проблема в зададения казус

ЕРУ 3

Наименование на единицата:	на	Предприемачество
Ниво по НКР:		4
Ниво по ЕКР:		4
Наименование на професията:	на	Люттиер
Ниво по НКР:		4
Ниво по ЕКР:		4
Резултат от учене 3.1:		Познава основите на предприемачеството
Знания		• Описва същността на предприемачеството • Обяснява принципите на предприемаческата дейност • Посочва видовете предприемачески умения
Умения		• Проучва предприемаческите процеси, свързани с дейността му • Анализира практически примери за успешно управление на дейността на организацията
Компетентности		• Предлага нови идеи за успешно изпълнение на трудовите дейности
Резултат от учене 3.2:		Формира предприемаческо поведение
Знания		• Посочва характеристиките на предприемаческото поведение • Изрежда видовете предприемаческо поведение • Описва факторите, които влияят върху предприемаческото поведение
Умения		• Прилага в дейността си подходящи предприемачески идеи • Открива нови пазарни възможности • Преценява необходимостта от промени, свързани с подобряване на работата
Компетентности		• Способен е да предложи решение за оптимизиране на трудовите дейности
Резултат от учене 3.3:		Участва в разработването на бизнес план
Знания		• Изброява основните елементи на бизнес плана

	• Описва изискванията и етапите при разработване на бизнес план • Посочва факторите на обкръжаващата пазарна среда
Умения	• Анализира възможностите за развитие на дейността на дадена организация • Прилага изискванията за разработване на бизнес план
Компетентности	• В екип разработва проект на бизнес план
Средства за оценяване:	Средство 1: • Решаване на тест Средство 2: • Решаване на казус по зададен сценарий Средство 3: • Разработване на бизнес план
Условия за провеждане на оценяването:	За средство 1, 2 и 3: • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	За средство 1: • Владее основни теоретични понятия в областта на предприемачеството За средство 2: • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на описания проблем в зададения казус За средство 3: • Участва в разработването на бизнес план на фирма според изискванията на предварително дефинираното задание

ЕРУ по отраслова професионална подготовка - единна за професиите от професионално направление „Приложни изкуства и занаяти“

ЕРУ 4

Наименование на единицата:	Комуникация и чужд език
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 4.1:	Общува ефективно в работния екип
Знания	• Посочва отделните длъжности в екипа

	• Разграничава ролите на участниците в екипа • Описва взаимоотношенията и йерархичните връзки в екипа • Обяснява ролята на ефективното общуване в екипната работа
Умения	• Спазва йерархията в екипа • Комуникира активно с отделните участници от екипа в творческия процес • Дава конструктивна обратна връзка на колегите от екипа
Компетентности	• Способен е да общува ефективно в екипа и да дава конструктивна обратна връзка
Резултат от учене 4.2:	Води ефективна бизнес комуникация
Знания	• Описва етичните норми в комуникацията • Изрежда правилата за вербална и невербална комуникация • Посочва адекватното поведение при конфликт • Изброява правилата и изискванията за делова кореспонденция
Умения	• Води делова комуникация – писмена и устна • Предоставя необходимата информация за удовлетворяване изискванията на клиентите • Избягва конфликтни ситуации • Съдейства за решаване на конфликтни ситуации
Компетентности	• Провежда ефективна устна и писмена комуникация с колеги и клиенти, спазвайки изискванията за делово общуване
Резултат от учене 4.3:	Ползва чужд език, свързан с професионалната дейност
Знания	• Познава основната професионална терминология на чужд език • Изброява източници за информация в професионалната област на чужд език • Изрежда основните области на приложимост на чужд език по професията
Умения	• Чете и разбира професионални текстове на чужд език (специализирана литература, документация и други) • Ползва чужд език при търсене на информация от интернет и други източници • Ползва чужд език (писмено и говоримо) при комуникация с колеги и клиенти

Компетентности	Владее чужд език на ниво, позволяващо му да осъществява комуникация по професионални теми
Средства за оценяване:	Средство 1: Решаване на тест Средство 2: Провеждане на разговори на професионални теми
Условия за провеждане на оценяването:	За средство 1 и 2: Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	За средство 1: Демонстрира задълбочени знания относно ефективното общуване в работна среда. Владее чужд език по професията За средство 2: Провежда разговори по професионални теми на чужд език

ЕРУ 5

Наименование на единицата:	Използване на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в професионалната дейност
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 5.1:	Обработка информация с ИКТ
Знания	Изброява интернет търсачки и мотивира избора си Обяснява употребата на филтри и оператори за търсене Знае за съществуването на невярна или подвеждаща информация в интернет и начини за оценка на надеждността ѝ Посочва същността на WEB каналите (RSS и други) за получаване на информация Описва начините за съхранение на цифрова информация на различни електронни носители Знае начините за създаване на поддиректории (папки) Изброява начините за преместване на файлове от една поддиректория (папка) в друга Познава различни програми за възпроизвеждане на даден тип цифрово съдържание (текст, изображение,

	аудио, видео) • Посочва различни доставчици на облачни услуги
Умения	• Използва търсачка за намиране на информация като прилага различни филтри и използва оператори за търсене (символи и други) • Използва WEB канали (RSS и други) за получаване на информация • Сравнява информацията в различни източници и оценява нейната надеждност с помощта на набор от допълващи се критерии • Записва и съхранява в различни формати цифрово съдържание (текст, изображения, аудио, видео, WEB страници и др.) по класифициран начин, използвайки поддиректории (папки) • Използва облачни услуги за съхранение на информация • Възпроизвежда записано цифрово съдържание
Компетентности	• Демонстрира добро владение на ИКТ при обработването на информация
Резултат от учене 5.2:	Осъществява комуникация посредством ИКТ
Знания	• Изброява доставчици на услугата електронна поща • Описва софтуер за аудио и видео разговори • Изброява доставчици на услуги за споделяне на файлове • Описва принципите за онлайн пазаруване и плащане • Изброява онлайн общности (социални мрежи), създадени за обмен на знания и опит в професионалната област • Посочва предимствата от използване на електронен подпис
Умения	• Използва електронна поща • Използва разширени функции на софтуер за аудио и видео разговори • Споделя файлове, спазвайки правилата на онлайн комуникация • Използва електронни услуги като онлайн-пазаруване, електронно банкиране, взаимодействие с институции и др. • Използва електронен подпис за авторизация • Обменя знания и опит в онлайн общности
Компетентности	• Демонстрира добро владение на ИКТ при онлайн

	комуникация
Резултат от учене 5.3:	Създава цифрово съдържание с ИКТ
Знания	• Посочва функционалностите на софтуерите за създаване и редакция на цифрово съдържание от различен тип (текст, таблици, изображения, аудио, видео) • Описва функционалностите на редакторите за създаване и поддържане на шаблонни интернет страници и/или блогове
Умения	• Създава цифрово съдържание (текст, таблици, изображения, аудио, видео) с различни оформлениа • Редактира създадено цифрово съдържание • Използва редактори за създаване и поддръжка на шаблонни интернет страници и/или блогове
Компетентности	• Демонстрира добро владееене на ИКТ при създаването на електронно съдържание
Резултат от учене 5.4:	Осигурява защита на електронната среда
Знания	• Посочва рисковете за сигурността при работа онлайн • Дефинира функциите на защитните стени и на антивирусните програми • Описва начините за защита на файлове с криптиране или с пароли • Посочва въздействието на цифровите технологии върху околната среда
Умения	• Идентифицира подвеждащи и/или злонамерени съобщения и интернет страници • Активира филтри на електронна поща против нежелани съобщения • Разпознава файлове, представляващи зловреден софтуер • Променя настройките на защитната стена и на антивирусната програма • Защишава файлове с криптиране или с пароли • Прилага мерки за пестене на енергия
Компетентности	• Способен е да защити комплексно от злонамерени действия електронната среда, в която работи
Резултат от учене 5.5:	Решава проблеми при работата с ИКТ
Знания	• Посочва начините за решаване на рутинни проблеми при използване на цифрови технологии • Изброява начините за инсталиране/преинсталиране на софтуерни продукти, използвани в компютърната

	графика • Изброява възможностите за актуализиране на дигиталните си компетентности
Умения	• Избира и инсталира най-подходящия инструмент, устройство, приложение, софтуер или услуга за решаване на проблеми • Променя настройките и опциите на операционната система или софтуер за компютърна графика при решаване на проблеми
Компетентности	• Способен е самостоятелно да разреши нерутинен проблем, възникнал при работа с ИКТ
Средства за оценяване:	Средство 1: • Изпълнение на задача, свързана с намирането на информация в интернет по зададена тема, нейното съхранение и възпроизвеждане Средство 2: • Изпълнение на задача, свързана със споделянето на файл в интернет пространството и изпращане на връзка (линк) за сваляне до друг потребител по електронната поща Средство 3: • Изпълнение на задача, свързана със създаването, редакцията и оформлението на цифрово съдържание Средство 4: • Изпълнение на задача, свързана с противодействие срещу злонамерено електронно съобщение Средство 5: • Изпълнение на задача, свързана с инсталирането, преинсталирането и промяната на настройки на устройство и съпътстващия го софтуер
Условия за провеждане на оценяването:	За средство 1, 2, 3, 4 и 5: • Учебен/компютърен кабинет • Персонален компютър или лаптоп • Достъп до интернет
Критерии за оценяване:	За средство 1, 2, 3, 4 и 5: • Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и в рамките на предварително зададеното за това време • Демонстрирани са професионални знания, умения и компетентности, свързани с използването на ИКТ

ЕРУ 6

Наименование единицата:	на Организация на работния процес
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование професията:	на Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 6.1:	Организира работния процес
Знания	• Посочва структурата на фирмата • Изброява методи за нормиране на работния процес • Познава нормативните актове, свързани с професията • Описва планирането на ресурси, свързани с работния процес
Умения	• Планира процеса на работата си • Съставя график на работните си задачи • Прилага изискванията на основните нормативни актове, свързани с професията
Компетентности	• Способен е самостоятелно да организира рационално процеса на работата си за ефективно изпълнение на трудовите задачи
Резултат от учене 6.2:	Поема отговорност за качеството на работата си
Знания	• Описва видовете трудови дейности • Посочва изискванията за ефективно изпълнение на видовете дейности • Изброява начините за организация на дейностите в работния процес
Умения	• Спазва изискванията за качествено изпълнение на задачите • Следва правилата за осигуряване на качество на обслужване на вътрешните и външни клиенти
Компетентности	• Способен е ефективно да планира и изпълнява трудовите дейности • Участва в изграждането и поддържането на ефективна работна среда
Средства за оценяване:	Средство 1: • Решаване на тест Средство 2:

	Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	За средство 1 и 2: Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	За средство 1: Дефинира теоретични понятия при планирането и организацията на работния процес За средство 2: Вярно, точно и мотивирано решава зададения казус, свързан с организацията на работния процес

ЕРУ 7

Наименование на единицата:	Разчита и съставя работни проекти и чертежи
Ниво по НКР	4
Ниво по ЕКР	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 7.1:	Разчита и използва работни проекти и чертежи
Знания	Описва съдържанието на работните проекти и чертежи Разчита условните обозначения на работни чертежи Назовава начертаните детайли
Умения	Борави със специализирана терминология на български и чужд език при използване на информация от справочна литература, каталози и специализирани сайтове Позовава се на каталози
Компетентности	Способен е да обясни съществените особености на конкретен проект и да го сравни със сходни проекти и чертежи, анализирайки икономическия ефект от изпълнението му Способен е да приеме или отхвърли изпълнение на проект след обстоен анализ
Резултат от учене 7.2:	Съставя конструктивни чертежи и разработва нови проекти на ръка и/ или чрез софтуер.

Знания	• Информира се за актуалните тенденции на проектиране на съответното изделие/ продукт • Обяснява последователността от действията за изпълнение на проект
Умения	• Използва техническо чертане и създава чертежи • Определя количествата материали от всеки вид, необходими за изпълнение на проект • Оразмерява, чертае и проектира съответното изделие или отделен детайл • Прилага методи за пропорционално намаляване или увеличаване на размерите на съответното изделие, при необходимост • Изготвя техническа и количествена документация
Компетентности	• Разпределя задачите между членовете на работния екип за изпълнение на проект • Проявява естетически усет при конструктивното разработване на съответното изделие или детайл
Средства за оценяване:	За РУ 1: • Средство 1: Устно изпитване • Средство 2: Писмено развиване на въпрос За РУ 2: • Средство 1: Писмен изпит • Средство 2: Изпълнение на проект по предварително зададена тема
Условия за провеждане на оценяването:	• Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	За РУ 1: • Описва изчерпателно детайлите на изделието и техните размери, като използва специализирана терминология • Анализира конкретен проект като описва основните му компоненти и резюмира ефектите от неговото практическо изпълнение За РУ 2:

	• Правилно съставя техническия чертеж, подробно разработва техническата документация с теоретична част и калкулации по количествената част, като използва актуални цени на предвидените материали • Дава библиографска справка на ползваната българска и чужда литература, при необходимост

ЕРУ по специфична професионална подготовка за специалност „Класически инструменти“ – трета степен на професионална квалификация

ЕРУ 8

Наименование на единицата:	Елементарна теория на музиката и солфеж
Ниво по НКР	4
Ниво по ЕКР	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 8.1	Има теоретични знания за тоновете, шумовете, музикалната система, звукореда и основните степени
Знания	• Назовава какво е тон и какво е шум • Обяснява какво е волфтон • Назовава какво е тембър • Описва как е организирана музикалната система • Обяснява организацията и произхода на звукореда • Изброява имената на степените от октавата
Умения	• Различава тон от шум • Разпознава основните съставни характеристики на тембъра • Подрежда във височина октавовите групи • Означава степените в октавата
Компетентности	• Определя прецизно разликите между тон и шум • Задълбочено анализира тембъра на тоновете • Способен е точно да определи поредността на октавите в звукореда

	• Самостоятелно определя различните степени в октавата
Резултат от учене 8.2:	Описва значението на термините ритъм, метрум, размер и такт и ги прилага в практиката
Знания	• Обяснява какво е ритъм • Познава различни видове ритъм • Знае какво е метрум • Описва какво е полиритмика • Дефинира връзката между метрум и размер • Обяснява какво е такт • Дава пример за различните видове ритъм • Сравнява различните метруми и разяснява разликите между тях • Посочва каква е връзката и между метрум и размер • Назовава най-често използваните размери и тяхното приложение в музикалните произведения • Описва с какво тактовете спомагат за организацията на музикалните произведения
Умения	• Определя при слушане различни метруми • Тактува в различни размери и разпознава силните и слабите времена
Компетентности	• Способен е вярно да дава примери за различни видове организация на тоновете трайности • Способен е точно да определя при слушане различни метруми • Способен е правилно да тактува в различни размери и да разпознава силните и слабите времена
Резултат от учене 8.3:	Познава същността на интервала
Знания	• Обяснява значението на термина интервал • Познава разликата между мелодично и хармонично изпълнени интервали • Изрежда имената на интервалите в рамките на две октави • Изброява числовите изрази на интервалите и разликите в степени при построяването им • Дефинира как се строят възходящо или низходящо интервали в рамките на една октава

	• Познава разликите между консонансни и дисонансни интервали • Обяснява как се обръщат интервали
Умения	• Разпознава различните интервали • Определя основният тон на интервала • Определя основните характеристики на консонансните и дисонансни интервали
Компетентности	• Строи и изпълнява хармонично или мелодично зададени интервали на пиано • Различава правилно при слушане консонансни и дисонансни интервали • Описва аргументирано разликата между броя степени и броя тонове в рамките на един интервал
Резултат от учене 8.4:	Познава същността на лада, гамата и тоналността
Знания	• Обяснява какво е лад • Изрежда имената на гамите и арматурните знаци в тях • Знае имената на степените в лада • Изброява различните видове ладове • Обяснява какво е гама • Изрежда и именува различните тоналности
Умения	• Разпознава устойчивите и неустойчивите тонове в лада • Построява при задаване различни ладове • Изброява квартовия и квинтовия кръг на тоналностите • Изброява арматурните знаци на различните гами • Сравнява и посочва разликите между минорните и мажорните тоналности • Прави съпоставки на енхармонични тоналности
Компетентности	• Правилно обяснява същността и особеностите на лада, гамата и тоналността
Резултат от учене 8.5:	Изучава солфеж
Знания	• Обяснява какво е солфеж • Дефинира причината за даване на примерен тон като отправна точка на слушането • Назовава разновидностите в размерите • Познава ритмичните фигури • Обяснява кой тон се дава като еталон

Умения	• Развива музикалния си слух • Научава наизуст мелодии и ги възпроизвежда чрез свирене или чрез пеене • Развива прецизност в интонацията си • Чете ноти на различни ключове • Разпознава нотите по височина
Компетентности	• Слуша и възпроизвежда вярно по слух музикални откъси • Нотира правилно откъси • Разпознава точно при слушане ритмични фигури и размери
Средства за оценяване:	Писмен, устен и практически изпит
Условия за провеждане на оценяването:	• Кабинет с пиано • Кабинет с чинове
Критерии за оценяване:	• Прецизно и изчерпателно обяснява значението на музикално-теоретичните термини • Прецизно интонира чрез пеене или свирене на цигулка музикален пример • Строи интервали със свирене и с обяснения • Изпълнява точно различни ритмични фигури.

ЕРУ 9

Наименование на единицата:	Инструментознание и музикална акустика
Ниво по НКР	4
Ниво по ЕКР	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 9.1	Изучава струнните лъкови инструменти, тяхната конструкция, методите на звукоизвличане и тонов диапазон
Знания	• Обяснява конструкцията на инструментите от цигулковото семейство • Познава техниките на извличане на звук от струнните лъкови музикални инструменти

	• Дефинира най-ниския и най-високия тон, който може да възпроизведе всеки инструмент от цигулковото семейство • Идентифицира семействата на бароковата виола, бароковата цигулка и съвременната цигулка • Различава бароковите от съвременните струнни лъкови инструменти
Умения	• Разпознава детайлите от корпуса на инструментите от цигулковото семейство • Владее базово техниката на звукопроизводство на поне един от струнните лъкови инструменти
Компетентности	• Способен е изчерпателно да изброи отделните части в конструкцията на инструментите от цигулковото семейство • Способен е да възпроизведе звук от всеки инструмент от цигулковото семейство • Способен е вярно да определи дали даден тон е в честотния диапазон на струнен лъков инструмент • Способен е да правилно да определи принадлежността към бароковата или към съвременната епоха на всеки инструмент от цигулковото семейство и семейството на бароковата виола
Резултат от учене 9.2:	Изучава конструкцията, методите на звукоизвличане и тоновия обем на струнните арфови инструменти
Знания	• Познава конструкцията на китарата и арфата • Познава особеностите на звученето на арфата и китарата • Изрежда принципите на звукоизвличане на китарата и арфата • Дефинира тоновият обем на китарата и арфата
Умения	• Разпознава детайлите от корпуса на арфата и китарата • Тества на базово ниво звуковите емисии на арфата и китарата
Компетентности	• Способен е вярно да назове всеки компонент от конструкцията на арфата и китарата и неговото предназначение • Способен е правилно да тества на базово ниво звуковите емисии на арфата и китарата • Способен е точно да определи дали даден тон е част от честотния обем на арфата и китарата

Резултат от учене 9.3:	Изучава структурата, функциите и звука на фолклорните инструменти гъдулка и тамбура
Знания	• Обяснява конструкцията на гъдулката и тамбурата • Изрежда принципите на звукоизвличане на гъдулката и тамбурата • Дефинира честотния диапазон на гъдулката и тамбурата
Умения	• Владее принципите на конструиране на гъдулката и тамбурата • Разпознава специфичния тембър на гъдулката и тамбурата и определя вида на звучащия инструмент.
Компетентности	• Способен е качествено да конструира гъдулка и тамбура • Способен е точно да определи звуковите характеристики и качествата на тембъра на гъдулка и тамбура
Резултат от учене 9.4:	Изучава музикална акустика
Знания	• Обяснява произхода и значението на термина акустика • Изрежда клоновете на акустиката • Познава материята, с която се занимава музикалната акустика
Умения	• Прилага знанията от музикалната акустика в конструирането на струнни лъкови музикални инструменти • Владее методите за изследване на разпространението на звука • Измерва силата и подредбата на хармониците, които генерират струнните лъкови инструменти • Изчислява и съобразява измененията в конструкцията на корпуса на инструментите с цел подобряване на качествата на звука
Компетентности	• Способен е въз основа на знанията по музикална акустика активно и качествено да подобрява звученето на струнните инструменти от цигулковото семейство • Способен е да прави конструктивни изменения в струнните лъкови инструменти, с които да подобрява удобството на свирене • Способен е да въздейства върху разпространението на звуковото налягане, генерирано от струнните лъкови инструменти в концертни зали

Средства за оценяване:	• Писмен и устен изпит за проверка на теоретичните знания по инструментознание • Практически изпит по прилагане на знанията от обучението по музикална акустика
Условия за провеждане на оценяването:	• Кабинет
Критерии за оценяване:	• Демонстрира отлично познаване на всички звукови характеристики на струнните лъкови музикални инструменти, както и на гъдулката и тамбурата. • Демонстрира отлично познаване на всички конструктивни особености на инструментите от цигулковото семейство • Демонстрира отлично познаване на звуковите и конструктивните особености на китарата • Изпълнява задача по промяна на определена темброва характеристика на цигулка • Изпълнява задача по промяна на разпространението на звуковото налягане в зала • Изпълнява задача по промяна на удобството на свирене на цигулка

ЕРУ 10

Наименование на единицата:	Свирене на цигулка (базови умения)
Ниво по НКР	4
Ниво по ЕКР	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 10.1:	Познава техниката на лъководене и движение на дясната ръка
Знания	• Изрежда причинно-следствените връзки за особеностите на лъководенето при свирене на цигулка • Изброява особености на смяна на посоката на движение на лъка при връх и при жабка • Обяснява степента на натиск, при която се получава правилно лъководене

	• Познава правилата за избор на правилната скорост на движение на лъка • Аргументира постановката на захващане на лъка съобразно своите анатомични особености • Описва необходимия хват на лъка спрямо изпълняваната техника • Изброява основните лъкови щрихи • Назовава произхода на сложните производни нотни щрихи
Умения	• Хваща лъка с правилната постановка • Движи лъка според изискванията за лъководене и прецизно звукоизвличане • Контролира степента на пронация/ супинация и облягането на дясната ръка върху лъка чрез контрол над съпътстващите шумове при свирене • Изменя постановката на дясната си ръка съобразно използвания щрих • Изпълнява основните лъкови щрихи в произведения или върху гама
Компетентности	• Владее в достатъчна степен основните цигулкови щрихи с дясна ръка • Прилага точно основните лъкови щрихи в произведения за цигулка • Разпознава правилно основните лъкови щрихи, употребявани от изпълнители при тестване на звуковите качества на цигулка
Резултат от учене 10.2:	Владее основните техники на лявата ръка при свирене на цигулка
Знания	• Обяснява постановката на лявата ръка при свирене на цигулка • Демонстрира захващането на цигулката с две опорни точки • Изброява позициите на цигулката • Познава принципите на смяна на позиции • Демонстрира различните видове преходи • Разпознава различните видове двоен гриф • Изброява позициите на флажолетите – изкуствени/естествени • Обяснява същността на прецизната интонация

Умения	• Позиционира инструмента в пространството, използвайки само две опорни точки • Изпълнява точно артикулационните движения • Свири естествени фалжолети в първите четири позиции • Интонира гами, инструктивен материал и художествени произведения
Компетентности	• Владее правилната позиция на държане на инструмента с лява ръка • Владее основните видове преходи • Изпълнява прецизно двоен гриф в първа позиция • Свири интонационно коректно
Резултат от учене 10.3:	Познава основните типове цигулков звук
Знания	• Изброява особеностите на така наречения звук тип Страдивари • Изрежда отличителните звукови черти на така наречения звук тип Гуарнери • Обяснява спецификите на така наречения звук тип Амати • Назовава разликите между италиански, немски и френски тип цигулково звучене • Познава различните типове цигулков звук • Обяснява различните видове баланс по тембър между струните
Умения	• Разпознава особеностите на различните типове цигулков звук (Страдивари, Гуарнери и Амати) • Разпознава различните видове баланс по тембър и сила на звука
Компетентности	• Обяснява точно и изчерпателно кои характеристики на звука причисляват типа звучене на цигулката към различните видове образци – Страдивари, Амати, Гуарнери и др. • Изброява вярно характеристиките на различните видове баланс по тембър и определя наличието или липсата му
Средства за оценяване:	• Практически изпит по изпълнителско изкуство на цигулка чрез изпълнение на кратко произведение • Устен изпит чрез звуков и писмен тест за проверка на теоретичните знания

Условия за провеждане на оценяването:	• Зала, кабинет • Музикално изпълнение • Устен и/или писмен изпит с аудио примери
Критерии за оценяване:	• Изпълнява предварително определени щрихи на цигулка с дясна ръка и демонстрира техники на лява ръка • Демонстрира прецизна интонация за щрайхов инструмент • Овладяна техника на преходите на лявата ръка • Познава теоретично и демонстрира в практиката основните техники на дясната ръка • Изчерпателно изброява характеристиките на не по-малко от пет особености, които определят различните типове баланс по тембър • Изброява характеристиките на различните типове звучене на цигулка Страдивари, Гуарнери, Амати • Разпознава точно поне 75% от звуковите примери

ЕРУ 11

Наименование на единицата:	Избор, разкрояване и сушене на масивна дървесина
Ниво по НКР	4
Ниво по ЕКР	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 11.1	Избира подходящи дървесни видове за изработване на детайли за струнни музикални инструменти и ги сортира по вид и качество
Знания	• Изброява дървесните видове, които се използват в лютиерството • Изрежда видовете недостатъци по дървесината • Познава макроскопичния строеж на дървесината • Описва методи за борба с вредители по дървесината • Информира се за подходящ годишен период за сечта на дърветата

Умения	• Идентифицира различни иглолистни и широколистни дървесни видове • Сортира материалите по вид и качество • Прилага критериите за оценка на качеството на дървесината • Отличава радиална, тангенциална и напречно разкроена дървесина • Изчислява относителното тегло на дървесен материал • Подрежда, съхранява, маркира качеството и датира дървесни материали или заготовки • Избира най-подходящите части от ствола на суровата дървесина
Компетентности	• Способен е самостоятелно с помощта на шаблон да оразмерява детайли, предвиждайки надмярки при разкрояването на заготовки от масивна дървесина • Избира изсушени материали с най-подходящи физически и естетически качества за конкретна поръчка
Резултат от учене 11.2:	Обработка масивна дървесина на дървообработващи машини за разкрояване
Знания	• Дефинира видовете рязане • Описва устройството и принципа на действие на основните дървообработващи машини • Обяснява техниките за безопасност
Умения	• Подготвя машините за механична обработка • Разкроява масивна дървесина
Компетентности	• Проявява комбинативно мислене и разполага шаблони за изрязване за максимално ефективна употреба на акустичната дървесина • Предвижда степента на съсъхване и измятане на детайлите след сушене за определяне на надмярките на детайлите
Резултат от учене 11.3:	Суши дървесина
Знания	• Описва методите на сушене

	• Изрежда предимствата и недостатъците на различните видове сушене • Познава видовете влажност • Дава примери за измененията при съсъхване и набъбване на дървесината
Умения	• Спазва технологията за сушене • Прилага атмосферен (естествен) и камерен метод на сушене • Борави с влагомер
Компетентности	• Работи ефективно в екип или самостоятелно при сушене на дървесината • Резюмира предимствата на атмосферното сушене за целите на лютиерството • Прави заключения за пригодността на материалите след изсушаване
Средства за оценяване:	За РУ 1: • Средство 1: Устно изпитване • Средство 2: Писмено развиване на въпрос За РУ 2: • Средство 1: Устно изпитване • Средство 2: Изпълнение на практическа задача За РУ 3: • Средство 1: Писмено развиване на въпрос • Средство 2: Изпълнение на практическа задача
Условия за провеждане на оценяването:	• За РУ 1: Учебен кабинет • За РУ 2: Учебна работилница • За РУ 3: Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	За РУ 1 Средство 1: • Посочва елементите на макроскопския строеж на дървесината, ползвайки еталон от дървесно стемло • Назовава вярно недостатъци по дървесината на четири предоставени мостри. Резюмира мерки за защита от вредители по дървесината • Прави сравнителна характеристика на два посочени дървесни вида

Средство 2:

- Описва детайлите на определен музикален инструмент и изрежда дървесните материали, необходими за изработването им
- Скицира триизмерно и заштрихова със съответните символи радиален, тангенциален и напречен разрез на правоъгълен паралелепипед

За РУ 2:

Средство 1:

- Назовава изчерпателно и посочва нагледно устройството на банциг за разкрояване и абрихт. Обяснява принципите на действие
- Изчерпателно изброява мерките за безопасност за работа с дървообработващи машини
- Средство 2:
- Подготвя машина за механична обработка
- Разкроява точно заготовка за детайл по конкретно зададени размери и ориентация на фладера

За РУ 3:

Средство 1:

- Подробно развива тема за предимствата и недостатъците на атмосферното и камерното сушене на дървесината. Резюмира предимствата на атмосферното сушене за целите на лютиерството

Средство 2:

- Измерва влажността на два детайла от иглолистна и широколистна дървесина с помощта на влагомер. Описва стойностите и прави заключение за пригодността на материалите за непосредствена употреба
- Изчислява относителното тегло на предоставен сух детайл с кубична форма

	• Демонстрира нагледно подреждане на “пирамида” от предоставени детайли с еднакви габарити. Оценява се стабилността на конструкцията и осигуряването на правилната циркулация на сушилния агент. Оценява се способността да избере само детайлите от един и същ дървесен вид

ЕРУ12

Наименование на единицата:	Лютиерска практика (цигулка, виола, виолончело и контрабас)
Ниво по НКР	4
Ниво по ЕКР	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 12.1:	Изработка на грифбрет за класически струнен лъков музикален инструмент (КСЛМИ)
Знания	• Изброява дървесните видове, от които се изработват грифбрети за класически струнни лъкови музикални инструменти • Изброява ръчните дървообработващи инструменти, необходими за изработването на грифбрет • Познава изискванията към качествата на абаносовата заготовка • Познава последователността и конструктивните изисквания при изработката на грифбрет • Назовава числовите параметри на напречните дъги на грифбретите за различните инструменти • Познава техники за безопасен труд
Умения	• Разчита чертеж на грифбрет за избрания КСЛМИ • Избира качествен абанос • Извършва първична механична обработка на детайла • Обработва с ръчни дървообработващи инструменти до окончателен завършек на грифбрета • Прилага техники за безопасност

Компетентности	• Проявява отговорност при изработката на грифбрета съобразно изискванията на избрания музикален инструмент (МИ) • Проявява професионализъм при консултиране на клиент за избор на подходяща дъга за персоналния му стил на музициране • Способен е да оразмери грифбрет за всички видове КСЛМИ
Резултат от учене 12.2:	Изработка на лице (капак) за класически струнен лъков музикален инструмент
Знания	• Изброява иглолистните дървесни видове за изработване на лице • Изброява ръчните дървообработващи инструменти, необходими за изработването на лице • Познава техниката на фуговане на двете половини на лицето • Запознат е със стиловите особености на интарзиите, характерни за различните лютиерски школи • Назовава различните типове оформяне на релефа на МИ • Идентифицира различните модели акустични отвори • Познава последователността и конструктивните и стилови изисквания при изработката на профилите и елементите на лицето • Информира се за методите на Кладни за акустични настройки • Запознат е с техниките за безопасност
Умения	• Разчита чертеж на лице на избрания КСЛМИ • Идентифицира стилистичните характеристики на избрания модел КСЛМИ • Изготвя шаблони за акустичните отвори съобразно избрания модел • Избира подходящ по структура и лишен от нежелани дефекти материал • Изгражда релефа на лицето съобразно спецификите на избрания модел МИ

	• Издълбава канал за интарзия, напасва и залепва интарзията в канала • Изгражда акустичните зони • Прилага формули за позициониране на акустичните отвори • Изготвя шаблони за акустичните отвори, хармониращи с избрания модел МИ • Позиционира, подготвя, напасва, залепя и оформя басовата преграда (ребро) на лицето • Обработка с ръчни инструменти до окончателен завършек лицето • Прилага техниките за безопасен труд
Компетентности	• Проявява отговорност и прецизност при изработката на лицето съобразно конструктивните и стилови изисквания към модела на избрания КСЛМИ • Способен е да определи допустимите отклонения в наклона на басовата преграда • Проявява съобразителност при позиционирането на басовата преграда съобразно акустичните отвори
Резултат от учене 12.3:	Изработка на дъно за класически струнен лъков музикален инструмент
Знания	• Познава изискванията към физикомеханичните и естетически качества на дървесните видове, използвани в лютиерската практика • Изброява ръчните дървообработващи инструменти, необходими за изработването на дъно • Познава последователността на изработката на релефа на дъното и конструктивните и стилови изисквания към него • Познава техниката на фуговане на дъното • Назовава отношението по маса между дъното и капака • Изброява възможните акустични настройки между капака и дъното • Идентифицира възможните отношения по височина на релефа между капака и дъното • Информира се за методите на Кладни за акустични настройки • Запознат е с техниките за безопасност

Умения	• Разчита чертеж на дъно за избрания МИ • Идентифицира стилистичните характеристики на избрания модел КСЛМИ • Избира подходящ по рисунък, структура и лишен от нежелани дефекти материал • Изгражда акустичните зони според желаните акустични резултати • Издълбава канала, напасва и залепва интарзията • Обработка с ръчни дървообработващи инструменти изделието до окончателен завършек • Прилага техниките за безопасен труд
Компетентности	• Проявява отговорност и прецизност при изработката на дъното съобразно конструктивните и стилови изисквания към модела на избрания МИ • Способен е самостоятелно да промени в необходимите граници височината на релефа на дъното в зависимост от изискванията на еволюцията на КСЛМИ и на нормите за отношение спрямо капака • Проявява съобразителност при асемблирането на дъното с капака като еластичност, маса, звукопроводимост и естетика
Резултат от учене 12.4:	Изработка на гриф за класически струнен лъков музикален инструмент
Знания	• Познава изискванията към физикомеханичните и естетическите качества на традиционно използвани дървесни видове в лютиерската практика за изработка на гриф • Изброява ръчните дървообработващи инструменти, необходими за изработването на шийка • Запознат е със стилистичните особености на избрания модел МИ • Назовава разликите между отделните модели спирали и кутии за ключове • Изброява методи за позициониране на местата на ключовете • Разбира схемите и формулите, изведени от мензурата за построяване на шийка

	• Запознат е с техниките за безопасност
Умения	• Избира подходящ за изработката материал, идентичен по вид и рисунък с този на гърба • Подготвя и ползва необходимите шаблони за белязване и оформяне на грифа • Обработва детайла с ръчни и механични дървообработващи инструменти до окончателен завършек • Залепя готовия грифбрет към шийката и оформя дръжката до избраната и желана финална форма • Прилага техниките за безопасен труд
Компетентности	• Проявява творчески умения и технически познания при създаване на нужните шаблони за избрания модел охлюв и шийка за МИ • Прилага умения и сръчност, нужни за изработката на грифа • Проявява отговорност при изработката на грифа съобразно изискванията на избрания МИ
Резултат от учене 12.5:	Изработка на каса за класически струнен лъков музикален инструмент
Знания	• Познава основните системи форми (калъпи) и технологиите за работа с тях • Познава качествата на традиционно използваните лепила в лютиерската практика • Познава технологията за огъване на страниците • Назовава видовете дървесина, подходящи за изработката на страниците, горно и долно трупче, ъгли и усилватели • Изброява техниките за залепване на лицето и дъното към касата
Умения	• Подбира подходящ дървен материал за страниците, хармониращ с този на дъното и грифа • Създава или използва калъп според модела МИ • Огъва страниците и усилвателите по контурите на калъпа с помощта на нагревател • Изпълнява цялостно създаването на касата • Залепя лицето и дъното към касата и завършва корпуса на МИ

Компетентности	• Способен е да подбере правилните материали и да огъне качествено страниците за КСЛМИ • Залепва отговорно и качествено детайлите, завършвайки корпуса на инструмента • Проявява отговорност, прецизност и творчество при изработката на касата и завършека на акустичното тяло съобразно стилистичните изисквания към избория МИ
Резултат от учене 12.6:	Сглобяване на шийка към корпуса и окончателно завършване на музикален инструмент (МИ)
Знания	• Познава качествата на традиционно използваните лепила в лютиерската практика • Запознат е с практиките за свързване на гриф към корпуса на класическите инструменти и изискванията към тях • Познава параметрите, на които трябва да отговаря сглобката • Знае методите за оформяне на токчето след залепване на грифа към корпуса
Умения	• Ползва ръчни режещи инструменти и помощен инвентар (калъпи, стяги, мерителни инструменти и др.) за сглобяването на шийка към корпус на МИ • Залепва гриф към корпус в цялостна конструкция, като спазва технологичните изисквания • Извършва довършителни работи (циклене, шлайфане, фасониране) на МИ
Компетентности	• Проявява технически познания при сглобяването на отделните елементи съобразно модела инструмент и търсения акустичен резултат
Резултат от учене 12.7:	Монтиране на гарнитура и аксесоари и привеждане в акустичен вид на КСЛМИ
Знания	• Познава видовете гарнитури (ключове, подбрадник, струнник и шип) • Познава различните видове струни в зависимост от материалите за изработка на сърцевината и обвивката им • Запознат е със специфичните изискванията към монтажа на струните • Знае начините за монтаж на душичка • Познава различните видове мостчета

	• Знае методите на пасване на мостчета • Познава параметрите на височината на струните както при горното прагче, така и в края на грифбрета • Познава методите за въздействие върху волфтона и ги изброява
Умения	• Избира подходяща за вида и модела гарнитура • Монтира гарнитура според стандартите за даден вид КСЛМИ • Постава струни съобразно търсения акустичен ефект или предпочитанията на клиента • Настройва и привежда в акустичен вид МИ, ползвайки камертон, тунер и др.
Компетентности	• Способен е да осъществи оптимална акустична настройка, като съобразява спецификите на корпуса, вида на струните и предпочитанията на клиента
Резултат от учене 12.8:	Лакиране на класически струнен лъков музикален инструмент. Компоненти в състава на лаковете и методи за нанасяне
Знания	• Познава свойствата на байцове, окислителни и химически вещества за основи при първично тониране на готовия МИ • Познава свойствата и качествата на натуралните смоли, балсами, разтворители, оцветители, пигменти и останалите вещества, използвани в традиционните рецепти на грундове и лакове за МИ • Запознат е с качествата, свойствата и способите за нанасяне на синтетичните лакове в производството на МИ • Познава методи за нанасяне на грунд и лак (четка, тампон, шприц пистолет) върху МИ • Запознат е с вида и качествата на четките съобразно тяхното приложение • Познава качествата на ползваните абразиви (шкурки, вати, пудри, полирпасти и др.) и тяхното приложение според използвания вид лак
Умения	• Нанася поропълнител, байц, грунд според ползвания лак за конкретен МИ • Приготвя лак по избрана рецепта

		• Полага основния лак върху МИ съобразно технологичните изисквания • Шлифова и извършва финално полиране на лаковото покритие
Компетентности		• Проявява естетически усет при избора на вида лак и техниката за нанасяне, подчертаващи структурата на материалите, от които е изработен МИ
Средства за оценяване:		Средство 1: • Устно изпитване Средство 2: • Изпълнение на практическа задача
Условия за провеждане на оценяването:		За средство 1: • Учебен кабинет За средство 2: • Учебна работилница
Критерии за оценяване:		За РУ 12.1. Устно изпитване: • Назовава допустимите видове дървесина, от които може да се изработи грифбрет • Изброява видовете наречни дъги и стойностите на радиусите на полукръглите • Изброява методите за изработка на надлъжните дъги и големините им • Назовава последователността на операцията и конструктивните особености за изработка на грифбрет За РУ 12.1. Изпълнение на практическа задача: • Изработва грифбрет за КСЛМИ по предварително зададени параметри За РУ 12.2. Устно изпитване: • Назовава различните типове оформяне на релефа на МИ • Цитира числовите параметри за височината на арките • Знае различните методи за разпределение на акустичните зони • Обяснява методите за позициониране и начините на изрязване на акустичните отвори

	• Назовава начините за изчисляване на дължината и методите за позициониране на басовата преграда (ребро) • Знае методите за очертаване, изрязване на канала и монтажа на интарзията За РУ 12.2. Изпълнение на практическа задача: • Фугова две дъски и ги залепва като подготовка за изработка на лицето • Изработва лице за МИ по предварително зададени параметри За РУ 12.3. Устно изпитване: • Цитира числовите изрази за разпределение на акустичните зони • Обяснява методите за очертаване, изрязване на канала и монтажа на интарзия. За РУ 12.3. Изпълнение на практическа задача: • Фугова две дъски и ги залепва като подготовка за изработка на гърба • Изработва гръб за цигулка по предварително зададени параметри За РУ 12.4. Устно изпитване: • Назовава разликите между отделните модели спирали и кутии за ключове • Назовава разликите между полукръгла и U-образна шийка • Изброява методи за позициониране на местата на ключовете • Цитира формулите за извеждане на дължината на шийката в зависимост от големината на мензурата • Назовава разликите и описва стилистичните особености на различните модели грифове За РУ 12.4. Изпълнение на практическа задача: • Разчертава спиралата на грифа от предоставен шаблон

	• Изработва шийка, кутия за ключове и глава за КСЛМИ по предварително зададен шаблон За РУ 12.5. Устно изпитване: • Обяснява технологията за огъване на страниците (царги) • Назовава разликите между вътрешен и външен калъп • Назовава видовете дървесина, подходящи за изработката на касата • Изброява техниките за залепване на капака и дъното към страниците За РУ 12.5. Изпълнение на практическа задача: • Огъва и залепва отделните елементи по зададен калъп (вътрешен или външен) • Залепва капак или дъно към предварително изработена каса За РУ 12.6. Устно изпитване: • Назовава стъпките за напасване на шийката към корпуса • Обяснява какви инструменти са необходими за напасването и залепването • Цитира ъгълът между шийката и царгите и знае цифровата стойност на проекцията на шийката • Разказва за необходимите инструменти за фасонирането и описва стъпките, които се предприемат при осъществяването му За РУ 12.6. Изпълнение на практическа задача: • Напасва гриф към предварително изработен корпус при зададени параметри • Оформя токчето и завършва окончателно шийката • Фасонира корпус и го подготвя за лакиране За РУ 12.7. Устно изпитване: • Изброява кои елементи са част от гарнитурата • Описва методите за монтиране на гарнитурата

	• Описва цифровите параметри при изработка на мост и позициониране на струните върху горното прагче и мостчето • Описва начините за монтаж на душичка • Описва начините за напасване на дължината и за монтиране на струнника За РУ 12.7. Изпълнение на практическа задача: • Подготвя и монтира душичка в МИ • Подготвя и напасва мост върху МИ • Монтира струнник и подбрадник на МИ • Напасва ключове на МИ • Монтира струните и настройва МИ • Привежда МИ в акустичен вид За РУ 12.8. Устно изпитване: • Разяснява процесите и последователността им при лакиране на КСЛМИ • Знае принципите на смесване на съставните компоненти на лаковете и владее термичната им обработка • Цитира основните съставки на спиртните и маслените лакове • Цитира най-разпространените съставки за байцове и грундове За РУ 12.8. Изпълнение на практическа задача: • Лакира МИ съобразно стандартите на избраната технология за полагане на лаковото покритие

ЕРУ 13

Наименование на единицата:	Класическа китара
Ниво по НКР	4
Ниво по ЕКР	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4

Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 13.1:	Изработка класическа китара
Знания	• Познава етапите в развитието на китарата през различните епохи • Идентифицира бароковата китара и познава устройството и • Изброява съставните части на класическата китара • Назовава дървесните видове, подходящи за изработването на отделните части • Информира се за актуалните тенденции за употребата на високо технологични материали при изграждането на акустичен корпус • Познава различни схеми за оребряване на лицето • Изброява различни методи за монтаж на гриф към корпус • Познава лакове на основата на натурални смоли и лакове на синтетична основа • Познава техники за безопасен труд
Умения	• Работи с ръчни дървообработващи инструменти • Работи с дървообработващи машини • Спазва технологията за огъване на дървесина • Изработва и използва калъпи и шаблони • Прилага формули за изчисляване на местата на позициите по зададена дължина на мензурата • Прилага техники за лакиране • Прилага техники за безопасност
Компетентности	• Проявява естетически усет и професионализъм, когато консултира клиент при избора на китари от различни модели, материали, размери и параметри на грифа, съобразно стила на свирене, музикалния вкус и анатомичните особености на музиканта • Избира висококачествени материали, инвентар и оборудване, създавайки удобна и спокойна среда за работа • Способен е самостоятелно или в екип да разработи конструктивно собствен модел китара

	• Способен е да организира самостоятелно или в екип изработване на класическа китара по собствен проект или по предоставени чертежи • Проявява колегиалност, уважение и такт при консултиране на клиент относно инструмент, изработен от друг майстор
Резултат от учене 13.2:	Поправя и реставрира китари
Знания	• Информира се за техники за поправки и реставрации • Познава принципите на професионалната етика • Познава техники за безопасен труд
Умения	• Прилага техники за поправка и реставрация • Работи с ръчни дървообработващи инструменти • Прилага техники за ретуш на лаково покритие • Избира максимално близка по структура и фладер дървесина, за да замени липсващ или непоправим детайл • Способен е да прецени на каква основа е и в какво състояние е дадено лаково покритие • Приготвя спиртен лак по рецепта • Използва техника на тампониране със шеллакова политура • Прилага техники за безопасност
Компетентности	• Преценява състоянието на инструмент за поправка, осигурява необходимите материали и пособия, като съставя план за последователността на операциите. • Способен е да категоризира китара и да даде устна оценка за нейната автентичност, актуално състояние и приблизителна цена за целите на застраховане или продажба • Способен е да прецени оптималната височина на струните, като съобразява вида на струните и маниера на свирене на музиканта
Средства за оценяване:	За РУ 1 Средство 1: • Устно изпитване Средство 2: • Учебен кабинет

	Средство 3: • Изпълнение на практическа задача Средство 4: • Изпълнение на проект За РУ 2 Средство 1: • Устно изпитване Средство 2: • Изпълнение на практическа задача
Условия за провеждане на оценяването:	За РУ 1 За средства 1 и 2: • Учебен кабинет За средства 3 и 4: • Учебна работилница За РУ 2 За средство 1: • Учебен кабинет За средство 2: • Учебна работилница
Критерии за оценяване:	За РУ 1 За средство 1: • Изчерпателно и точно изброява мерките за безопасен труд • Идентифицира поне 8 от 10 мостри от различни дървесни видове • Изброява видовете лакове и обяснява техниките за лакиране За средство 2: • Описва подробно съставните части на китарата и посочва най-малко два дървесни вида, подходящи за изработването на всяка част • Описва изчерпателно ръчните инструменти и дървообработващите машини, които се използват от лютиерите • Изчислява местата на позициите по грифбрета по произволно зададена мензура като записва формулата, която е използвана

- Скицира нагледно поне два метода за монтаж на гриф към корпуса на китара
- Скицира нагледно три различни схеми за оребриване на лице

За средство 3:

- Изработва столче за китара с точно спазени размери по зададен чертеж
- Залепва ребрата на лице по зададена схема, като фино и точно оформя ребрата. Оценява се геометрически точното разполагане на ребрата, внимателно изчистеното излишно лепило и естетичното оформление на профилите на ребрата
- Огъва царгите, спазвайки стриктно очертанията на кальпа. Залепва усилватели, подсилващи пластини по царгите и трупчета. Оценява се точната и чиста изработка. Следи се за недопускане на напуквания по царгите в процеса на огъване

За средство 4:

- Правилно съставя техническия чертеж. Подробно разработва техническата документация с теоретична част и калкулации за количествената част, като използва актуални цени на предвидените материали
- Дава библиографска справка на ползваната българска и чужда литература

За РУ 2

За средство 1:

- Изчерпателно и точно изброява мерките за безопасен труд

За средство 2:

- Внимателно отстранява старо горно прагче и изработва ново от кост. Оценяват се точните отстояния между каналите за струните и фината обработка на повърхността
- Внимателно демонтира стари позиции, изправя грифбрет и поставя нови позиции с чук или преса. Проверява се точното оформяне на профила на

	позициите, нивелирането, полирането и изглаждането на осенъците по челата им • Регулира височината на струните (<i>екшън сетъл</i>), като манипулира горното и долното прагче. Оценява се липсата на бръждене при свирене

ЕРУ 14

Наименование на единицата:	Ремонт и поддръжка на класически струнни лъкови музикални инструменти
Ниво по НКР	4
Ниво по ЕКР	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 14.1:	Подготовка за извършване на ремонт и поддръжка
Знания	• Познава в исторически план еволюцията на МИ от цигулковото семейство • Познава техническите и естетически характеристики на основните лютиерски школи.
Умения	• Преценява повредите по МИ • Изготвя план за ремонтните манипулации, одобрен от възложителя • Подготвя нужните материали, инструменти и консумативи.
Компетентности	• Проявява прецизност при подготовката на конкретния ремонт
Резултат от учене 14.2:	Ремонт и поддръжка на класически струнни музикални инструменти (КСМИ)
Знания	• Познава вида и свойствата на лаковото покритие • Познава техники за почистване на МИ • Познава дървесните видове, ползвани в даден казус • Запознат е с технологията за направа на гипсов калъп и употребата му при специфичен ремонт на МИ • Познава практики за отработване на повреда по МИ и нужния инструментариум • Познава техники за ретуш и освежаване на лаковото покритие

Умения		• Извършва ремонтни работи според плана и спецификите на МИ • Ретушира и освежава при нужда лаковото покритие • Гарнира и настройва музикалния инструмент
Компетентности		• Демонстрира прецизност при изпълнението на конкретния ремонт
Средства за оценяване:		За РУ 1: • Тест За РУ 2: • Практическа задача, свързана с извършването на ремонт по МИ в съответствие със зададените стандарти
Условия за провеждане на оценяването:	за на	За РУ 1: • Учебен кабинет За РУ 2: • Учебна работилница
Критерии за оценяване:	за	За РУ 1: • Демонстрира познаване на техническите и естетически характеристики на основните лютиерски школи • Демонстрира познания за изготвянето на план за ремонтните манипулации За РУ 2: • Прилага професионалните стандарти при извършването на ремонт на МИ, като проявява творчество и естетически вкус. • Привежда МИ в акустичен вид

ЕРУ по специфична професионална подготовка за специалност „Народни инструменти” – трета степен на професионална квалификация

ЕРУ 15

Наименование на единицата:	Елементарна теория на музиката и солфедж
Ниво по НКР	4
Ниво по ЕКР	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4

Резултат от учене 15.1	Има теоретични знания за тоновете, шумовете, музикалната система, звукореда и основните степени
Знания	• Назовава какво е тон и какво е шум • Обяснява какво е волфтон • Назовава какво е тембър • Описва как е организирана музикалната система • Обяснява организацията и произхода на звукореда • Изброява имената на степените от октавата.
Умения	• Различава тон от шум • Разпознава основните съставни характеристики на тембъра • Подрежда във височина октавовите групи • Означава степените в октавата.
Компетентности	• Определя прецизно разликите между тон и шум • Задълбочено анализира тембъра на тоновете • Способен е точно да определи поредността на октавите в звукореда • Самостоятелно определя различните степени в октавата
Резултат от учене 15.2:	Описва значението на термините ритъм, метрум, размер и такт, и ги прилага в практиката
Знания	• Обяснява какво е ритъм • Познава различни видове ритъм • Знае какво е метрум • Описва какво е полиритмика • Дефинира връзката между метрум и размер • Обяснява какво е такт • Дава пример за различните видове ритъм • Сравнява различните метруми и разяснява разликите между тях • Посочва каква е връзката и между метрум и размер • Назовава най-често използваните размери и тяхното приложение в музикалните произведения • Описва с какво тактовете спомагат за организацията на музикалните произведения

Умения	• Определя при слушане различни метруми • Тактува в различни размери и разпознава силните и слабите времена
Компетентности	• Способен е вярно да дава примери за различни видове организация на тоновете трайности • Способен е точно да определя при слушане различни метруми • Способен е правилно да тактува в различни размери и да разпознава силните и слабите времена
Резултат от учене 15.3:	Познава видовете интервали
Знания	• Обяснява значението на термина интервал • Познава разликата между мелодично и хармонично изпълнени интервали • Изрежда имената на интервалите в рамките на две октави • Изброява числовите изрази на интервалите и разликите в степени при построяването им • Дефинира как се строят възходящо или низходящо интервали в рамките на една октава • Познава разликите между консонансни и дисонансни интервали • Обяснява как се обръщат интервали
Умения	• Разпознава различните интервали • Определя основният тон на интервала • Определя основните характеристики на консонансните и дисонансни интервали
Компетентности	• Строи и изпълнява хармонично или мелодично зададени интервали на пиано • Различава правилно при слушане консонансни и дисонансни интервали • Описва аргументирано разликата между броя степени и броя тонове в рамките на един интервал
Резултат от учене 15.4:	Познава същността на лада, гамата и тоналността
Знания	• Обяснява какво е лад • Изрежда имената на гамите и арматурните знаци в тях • Знае имената на степените в лада

	• Изброява различните видове ладове • Обяснява какво е гама • Изрежда и именува различните тоналности
Умения	• Разпознава устойчивите и неустойчивите тонове в лада • Построява при задаване различни ладове • Изброява квартовия и квинтовия кръг на тоналностите • Изброява арматурните знаци на различните гами • Сравнява и посочва разликите между минорните и мажорните тоналности • Прави съпоставки на енхармонични тоналности
Компетентности	• Правилно обяснява същността и особеностите на лада, гамата и тоналността
Резултат от учене 15.5:	Изучава солфеж
Знания	• Обяснява какво е солфеж • Дефинира причината за даване на примерен тон като отправна точка на слушането • Назовава разновидностите в размерите • Познава ритмичните фигури • Обяснява кой тон се дава като еталон
Умения	• Развива музикалния си слух • Научава наизуст мелодии и ги възпроизвежда чрез свирене или чрез пеене • Развива прецизност в интонацията си • Чете ноти на различни ключове • Разпознава нотите по височина
Компетентности	• Слуша и възпроизвежда вярно по слух музикални откъси • Нотира правилно откъси • Разпознава точно при слушане ритмични фигури и размери
Средства за оценяване:	Средство 1: Писмен и устен изпит Средство 2: Практически изпит

Условия за провеждане на оценяването:	За Средство 1: • Учебен кабинет За Средство 2: • Кабинет с пиано
Критерии за оценяване:	За Средство 1: • Прецизно и изчерпателно обяснява значението на музикално-теоретичните термини За Средство 2: • Прецизно интонира чрез пеене или свирене на цигулка музикален пример • Строи интервали със свирене и с обяснения • Изпълнява точно различни ритмични фигури

ЕРУ 16

Наименование на единицата:	Инструментознание и музикална акустика
Ниво по НКР	4
Ниво по ЕКР	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 16.1	Изучава струнните лъкови инструменти, тяхната конструкция, методите на звукоизвличане и тонов диапазон
Знания	• Обяснява конструкцията на инструментите от цигулковото семейство • Познава техниките на извличане на звук от струнните лъкови музикални инструменти • Дефинира най-ниския и най-високия тон, който може да възпроизведе всеки инструмент от цигулковото семейство • Идентифицира семействата на бароковата виола, бароковата цигулка и съвременната цигулка • Различава бароковите от съвременните струнни лъкови инструменти
Умения	• Разпознава детайлите от корпуса на инструментите от цигулковото семейство • Владее базово техниката на звукопроизводство на поне един от струнните лъкови инструменти

Компетентности	• Способен е изчерпателно да изброи отделните части в конструкцията на инструментите от цигулковото семейство • Способен е да възпроизведе звук от всеки инструмент от цигулковото семейство • Способен е вярно да определи дали даден тон е в честотния диапазон на струнен лъков инструмент • Способен е правилно да определи принадлежността към бароковата или към съвременната епоха на всеки инструмент от цигулковото семейство и семейството на бароковата виола
Резултат от учене 16.2:	Изучава конструкцията, методите на звукоизвличане и тоновия обем на струнните арфови инструменти
Знания	• Познава конструкцията на китарата и арфата • Познава особеностите на звученето на арфата и китарата • Изрежда принципите на звукоизвличане на китарата и арфата • Дефинира тоновият обем на китарата и арфата
Умения	• Разпознава детайлите от корпуса на арфата и китарата • Тества на базово ниво звуковите емисии на арфата и китарата
Компетентности	• Способен е вярно да назове всеки компонент от конструкцията на арфата и китарата и неговото предназначение • Способен е правилно да тества на базово ниво звуковите емисии на арфата и китарата • Способен е точно да определи дали даден тон е част от честотния обем на арфата и китарата
Резултат от учене 16.3:	Изучава структурата, функциите и звука на фолклорните инструменти гъдулка и тамбура
Знания	• Обяснява конструкцията на гъдулката и тамбурата • Изрежда принципите на звукоизвличане на гъдулката и тамбурата • Дефинира честотния диапазон на гъдулката и тамбурата.
Умения	• Владее принципите на конструиране на гъдулката и тамбурата

	Разпознава специфичния тембър на гъдулата и тамбурата и определя вида на звучащия инструмент.
Компетентности	Способен е качествено да конструира гъдулка и тамбура Способен е точно да определи звуковите характеристики и качествата на тембъра на гъдулка и тамбура
Резултат от учене 16.4:	Изучава музикална акустика
Знания	Обяснява произхода и значението на термина акустика Изрежда клоновете на акустиката Познава материята, с която се занимава музикалната акустика
Умения	Прилага знанията от музикалната акустика в конструирането на струнни лъкови музикални инструменти Владее методите за изследване на разпространението на звука Измерва силата и подредбата на хармониците, които генерират струнните лъкови инструменти Изчислява и съобразява измененията в конструкцията на корпуса на инструментите с цел подобряване на качествата на звука
Компетентности	Способен е въз основа на знанията по музикална акустика активно и качествено да подобрява звученето на струнните инструменти от цигулковото семейство Способен е да прави конструктивни изменения в струнните лъкови инструменти, с които да подобрява удобството на свирене Способен е да въздейства върху разпространението на звуковото налягане, генерирано от струнните лъкови инструменти в концертни зали
Средства за оценяване:	Средство 1: Писмен и устен изпит за проверка на теоретичните знания по инструментознание Средство 2: Практически изпит по прилагане на знанията от обучението по музикална акустика
Условия за провеждане на оценяването:	За средство 1: Учебен кабинет За средство 2: Кабинет по практика

Критерии за оценяване:	За средство 1: • Демонстрира отлично познаване на всички звукови характеристики на струнните лъкови музикални инструменти, както и на гъдулката и тамбурата • Демонстрира отлично познаване на всички конструктивни особености на инструментите от цигулковото семейство • Демонстрира отлично познаване на звуковете и конструктивните особености на китарата. За средство 2: • Изпълнява задача по промяна на определена темброва характеристика на цигулка • Изпълнява задача по промяна на разпространението на звуковото налягане в зала • Изпълнява задача по промяна на удобството на свирене на цигулка

ЕРУ 17

Наименование на единицата:	Избор, разкрояване и сушене на масивна дървесина
Ниво по НКР	4
Ниво по ЕКР	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 17.1	Избира подходящи дървесни видове за изработване на детайли за струнни музикални инструменти и ги сортира по вид и качество
Знания	• Изброява дървесните видове, които се използват в лютиерството • Изрежда видовете недостатъци по дървесината • Познава макроскопичния строеж на дървесината • Описва методи за борба с вредители по дървесината • Информира се за подходящ годишен период за сечта на дърветата
Умения	• Идентифицира различни иглолистни и широколистни дървесни видове

	• Сортира материалите по вид и качество • Прилага критериите за оценка на качеството на дървесината • Отличава радиална, тангенциална и напречно разкроена дървесина • Изчислява относителното тегло на дървесен материал • Подрежда, съхранява, маркира качеството и датира дървесни материали или заготовки • Избира най-подходящите части от ствола на суровата дървесина
Компетентности	• Способен е самостоятелно с помощта на шаблон да оразмерява детайли, предвиждайки надмярки при разкрояването на заготовки от масивна дървесина • Избира изсушени материали с най-подходящи физически и естетически качества за конкретна поръчка
Резултат от учене 17.2:	Обработка масивна дървесина на дървообработващи машини за разкрояване
Знания	• Дефинира видовете рязане • Описва устройството и принципа на действие на основните дървообработващи машини • Обяснява техниките за безопасност.
Умения	• Подготвя машините за механична обработка • Разкроява масивна дървесина
Компетентности	• Проявява комбинативно мислене и разполага шаблони за изрязване за максимално ефективна употреба на акустичната дървесина • Предвижда степента на съсъхване и измятане на детайлите след сушене за определяне на надмярките на детайлите
Резултат от учене 17.3:	Суши дървесина
Знания	• Описва методите на сушене • Изрежда предимствата и недостатъците на различните видове сушене • Познава видовете влажност

	• Дава примери за измененията при съсъхване и набъбване на дървесината
Умения	• Спазва технологията за сушене • Прилага атмосферен (естествен) и камерен метод на сушене • Борави с влагомер.
Компетентности	• Работи ефективно в екип или самостоятелно при сушене на дървесината • Резюмира предимствата на атмосферното сушене за целите на люттиерството • Прави заключения за пригодността на материалите след изсушаване
Средства за оценяване:	За РУ 1 • Средство 1: Устно изпитване • Средство 2: Писмено развиване на въпрос За РУ 2 • Средство 1: Устно изпитване • Средство 2: Изпълнение на практическа задача За РУ 3 • Средство 1: Писмено развиване на въпрос • Средство 2: Изпълнение на практическа задача
Условия за провеждане на оценяването:	• За РУ 1: Учебен кабинет • За РУ 2: Учебна работилница • За РУ 3: Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	За РУ 1 Средство 1: • Посочва елементите на макроскопския строеж на дървесината, ползвайки еталон от дървесно стемло • Назовава вярно недостатъци по дървесината на четири предоставени мостри. Резюмира мерки за защита от вредители по дървесината • Прави сравнителна характеристика на два посочени дървесни вида Средство 2: • Описва детайлите на определен музикален инструмент и изрежда дървесните материали, необходими за изработването им

- Скицира триизмерно и заштрихова със съответните символи радиален, тангенциален и напречен разрез на правоъгълен паралелепипед

За РУ 2:

Средство 1:

- Назовава изчерпателно и посочва нагледно устройството на банциг за разкрояване и абрихт. Обяснява принципите на действие
- Изчерпателно изброява мерките за безопасност за работа с дървообработващи машини

Средство 2:

- Подготвя машина за механична обработка
- Разкроява точно заготовка за детайл по конкретно зададени размери и ориентация на фладера

За РУ 3:

Средство 1:

- Подробно развива тема за предимствата и недостатъците на атмосферното и камерното сушене на дървесината. Резюмира предимствата на атмосферното сушене за целите на лютнерството

Средство 2:

- Измерва влажността на два детайла от иглолистна и широколистна дървесина с помощта на влагомер. Описва стойностите и прави заключение за пригодността на материалите за непосредствена употреба
- Изчислява относителното тегло на предоставен сух детайл с кубична форма
- Демонстрира нагледно подреждане на “пирамида” от предоставени детайли с еднакви габарити. Оценява се стабилността на конструкцията и осигуряването на правилната циркулация на сушилния агент. Оценява се способността да избере само детайлите от един и същ дървесен вид

ЕРУ 18

Наименование на единицата:	Гъдулка
Ниво по НКР	4
Ниво по ЕКР	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 18.1:	Изработва гъдулка
Знания	• Познава етапите в изработката на корпуса на гъдулката • Идентифицира гъдулката според региона на нейния произход • Изброява съставните части на гъдулката • Изброява аксесоарите за гъдулка • Назовава дървесните видове, подходящи за изработването на всяка част • Информира се за съвременните тенденции при изработка на гъдулка и промените, еволюционно настъпили в конструкцията ѝ • Познава различните акустични настройки • Изброява разликите в конструирането на гъдулка и на цигулка • Познава лакове на основата на натурални смоли и лакове на синтетична основа • Изброява особеностите на магарето на гъдулката и го сравнява с цигулковото • Информира се за дейността на Национална занаятчийска камара, за Закона за занаятите и възможностите за йерархическото и професионално развитие от чирак до майстор • Познава техники за безопасен труд
Умения	• Работи с ръчни дървообработващи инструменти • Работи с механични и електрически дървообработващи машини • Спазва технологията за обработка на дървесина • Прилага техники за обработка на рог и кост • Прилага техники от дървостругарството и изработва конусни ключове • Изработва всяка съставна част на гъдулката • Изработва и използва шаблони и калъпи

	• Приема поръчка от клиент и уточнява параметрите на инструмента и условията за изпълнение • Полага грундове и лакове с четка и шприц-пистолет • Настройва основните и подгласните (бурдониращи) струни в зависимост от строя на гъдулката • Прилага техники за безопасност
Компетентности	• Проявява професионализъм, когато консултира клиент при избора на подходяща гъдулка • Способен е самостоятелно конструктивно да разработи собствен модел гъдулка • Проявява колегиалност, уважение и такт при консултиране на клиент относно гъдулка, изработена от друг майстор • Способен е да организира самостоятелно или в екип изработване на гъдулка • Способен е да организира и аранжира работно ателие като създаде удобна, спокойна и безопасна работна среда
Резултат от учене 18.2:	Поправя и реставрира гъдулки
Знания	• Информира се за техники за поправки и реставрации • Идентифицира различни видове лак • Познава принципите за професионална етика • Познава техниките за безопасен труд
Умения	• Прилага техники за поправка и реставрация • Работи с ръчни дървообработващи инструменти • Прилага техники за минимизиране на разпознаемостта и забележимостта на ремонта • Избира идентична по вид, структура и фладер дървесина, за да замени липсващ или непоправим детайл • Изработва и монтира “квази гриф” • Постава нови естествени косми на лък за гъдулка • Приготвя лак по рецепта • Прилага техники за безопасност
Компетентности	• Преценява състоянието на гъдулка за поправка, осигурява необходимите материали и пособия и съставя план за последователността на операциите • Способен е да прецени на каква основа е и в какво състояние е дадено лаково покритие

	• Способен е географски и акустично да категоризира гъдулка и да даде устна оценка за нейната автентичност, актуално състояние и приблизителна цена за целите на застраховане или продажба • Способен е да осъществи оптималната акустична настройка като съобразява спецификите на корпуса, струните и маниера на свирене на музиканта
Средства за оценяване:	За РУ 1 Средство 1: • Устно изпитване Средство 2: • Учебен кабинет Средство 3: • Изпълнение на практическа задача Средство 4: • Изпълнение на проект За РУ 2 Средство 1: • Устно изпитване Средство 2: • Изпълнение на практическа задача
Условия за провеждане на оценяването:	За РУ 1 За средство 1: • Учебен кабинет За средство 2: • Учебен кабинет За средство 3: • Учебна работилница За средство 4: • Учебна работилница. За РУ 2 За средство 1: • Учебен кабинет За средство 2: • Учебна работилница

Критерии за оценяване:	За РУ 1 Средство 1: • Изчерпателно и точно изброява мерките за безопасен труд • Идентифицира поне 8 от 10 мостри от различни дървесни видове • Изброява видовете гъдулки и обяснява аргументите за причисляването им към дадена фолкорна област Средство 2: • Описва подробно съставните части на гъдулката и посочва дървесните видове, подходящи за изработването на всяка част • Описва изчерпателно ръчните инструменти и дървообработващите машини, които се използват от лютиерите Средство 3: • Изработва магаре за гъдулка с точно спазени размери по зададен чертеж • Изработва горна дъска от две части • Издълбава гръб и оформя грифа към него Средство 4: • Изпълнение на проект по предварително зададена тема. Правилно съставя техническия чертеж. Подробно разработва техническата документация с теоретична част и калкулации за количествената част, като използва актуални цени на предвидените материали За РУ 2 Средство 1: • Изчерпателно и точно изброява мерките за безопасен труд. Средство 2: • Внимателно залепва спукан капак с напасване на футери по лепилния шев • Прецизно подменя ключове, подменя токче с долно прагче и правилно припасва душичка • Внимателно подменя токче с долно прагче • Изработва точно и правилно припасва нова душичка • Постава прецизно естествени бели или черни косми на лък

ЕРУ 19

Наименование на единицата:	Тамбура
Ниво по НКР	4
Ниво по ЕКР	4
Наименование на професията:	Лютиер
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 19.1:	Изработва тамбура
Знания	• Познава произхода и развитието на тамбурата в исторически план и имената, с които е наричана • Посочва разновидности по брой струни и видове настройки на струните • Изброява съставните части на инструмента • Изброява аксесоарите за тамбура • Назовава дървесните видове, подходящи за изработването на всяка съставна част • Информира се за съвременните тенденции при изработка на тамбура и промените, еволюционно настъпили в конструкцията ѝ • Познава различните акустични настройки • Познава натурални и синтетични грундове, лакове и оцветители, и техники за лакиране • Информира се за съвременни методи за измерване на звукопроводимостта на акустичната дървесина • Информира се за дейността на Националната занаятчийска камара, Закона за занаятите и възможностите за йерархическото и професионално развитие от чирак до майстор • Познава техники за безопасен труд
Умения	• Работи с ръчни дървообработващи инструменти и приспособления • Заточва ръчни режещи инструменти • Работи с дървообработващи машини • Изработва и използва шаблони и калъпи • Прилага формули за изчисляване на местата на позициите по зададена дължина на мензурата • Изработва всеки детайл на тамбурата

	• Нанася грундове и лакове на ръка с четка и шприц-пистолет • Приема поръчка от клиент за изработване на тамбура, като уточнява конкретните изисквания на клиента и условията за изпълнение • Прилага техники за безопасност
Компетентности	• Проявява професионализъм, когато консултира клиент при избора на тамбура, съобразно музикалния и естетически вкус на музиканта • Способен е да организира самостоятелно или в екип изработване на инструмент по собствен проект или по предоставени чертежи • Избира материали с високо качество, инвентар и оборудване, организира работното си място и създава удобна и спокойна среда за работа • Проявява колегиалност, уважение и такт при консултиране на клиент относно тамбура, изработена от друг майстор
Резултат от учене 19.2:	Поправя и реставрира тамбура
Знания	• Информира се за техники за поправки и реставрации • Познава широколистни и иглолистни дървесни видове, използвани в лютиерската практика • Познава принципите за професионална етика • Познава техниките за безопасен труд
Умения	• Прилага техники за поправка и реставрация • Идентифицира дървесните видове, използвани за изработването на тамбурата, обект на реставрация • Работи с ръчни дървообработващи инструменти, стяги за репаратури и приспособления • Избира идентична по вид, структура и фладер дървесина, за да замени липсващ или непоправим детайл • Идентифицира различни видове лак • Прилага техники за ретуш на лаково покритие • Прилага техники за минимализиране на разпознаваемостта и забележимостта на ремонта • Залепва пукнатини по корпуса и грифа на инструмента • Изправя изкривен (изметнат) гриф и подменя износени позиции

	• Приготвя грунд и лак по рецепта • Прилага техники за безопасност
Компетентности	• Преценява състоянието на инструмента за поправка, осигурява необходимите материали и пособия и съставя план за последователността на операциите • Способен е да прецени на каква основа и в какво състояние е дадено лаково покритие • Способен е да категоризира тамбура и да даде устна оценка за нейното актуално състояние и приблизителна цена за целите на застраховане или продажба • Способен е да прецени оптималната височина на струните, като съобразява вида на струните и индивидуалните предпочитания на музиканта
Средства за оценяване:	За РУ 1 Средство 1: • Устно изпитване Средство 2: • Писмено развиване на въпрос Средство 3: • Изпълнение на практическа задача Средство 4: • Изпълнение на проект За РУ 2 Средство 1: • Устно изпитване Средство 2: • Изпълнение на практическа задача
Условия за провеждане на оценяването:	За РУ 1 За средство 1: • Учебен кабинет За средство 2: • Учебен кабинет За средство 3: • Учебна работилница За средство 4: • Учебна работилница.

	За РУ 2 За средство 1: • Учебен кабинет За средство 2: • Учебна работилница
Критерии за оценяване:	За РУ 1 Средство 1: • Изчерпателно и точно изброява мерките за безопасен труд • Идентифицира поне 8 от 10 мостри от различни дървесни видове • Изброява видовете грундове и лакове и обяснява техниките за лакиране Средство 2: • Описва подробно съставните части на тамбурата и посочва най-малко два дървесни вида, подходящи за изработването на всяка част • Описва изчерпателно ръчните инструменти и дървообработващите машини, които се използват от лютиерите • Изчислява местата на позициите по грифбрета по произволно зададена мензура Средство 3: • Изработва столче за тамбура с точно спазени размери по зададен чертеж и го напасва прецизно по релефа на капака • Изработва капак за тамбура от две части, като изрязва акустичен отвор и прави акустични настройки на дебелините Средство 4: • Изпълнение на проект за изработване на тамбура по предварително зададени параметри. Правилно съставя техническият чертеж. Подробно разработва техническата документация с теоретична част и калкулации за количествената част като използва актуални цени на предвидените материали За РУ 2 Средство 1:

	• Изчерпателно и точно изброява мерките за безопасен труд Средство 2: • Демонтира стар струнник, монтира нов, поставя нови струни и ги настройва с тунер • Внимателно демонтира стари позиции, изправя грифбрет и поставя нови позиции с чук или преса. Проверява се точното оформяне на профила на позициите, нивелирането, полирането и изглаждането на осенъците по челата им • Регулира височината на струните, като манипулира столчето. Оценява се липсата на бръждене при свирене • Залепва спукан капак, като подлепва футери за заздравяване на лепилния шев. Оценява се здравината и прецизността на работата

4. Изисквания към материалната база

4.1. Учебен кабинет

Обзавеждането на учебния кабинет включва: работно място на преподавателя (работна маса и стол), работно място на всеки обучаван (работна маса и стол), учебна дъска, мебели (предимно шкафове за стяги, шкафове за лепила, лакове, вещества за изработка на лакове и четки, шкафове за длета, цикли и рендета, шкафове за електрически инструменти като вайми, финни фрези, бормашини и прободни триони, шкафове за едрогабаритни настолни бормашини и фрези, циркуляри и шмиргели), гладка свободна стена за окачване на табла, платно за прожектиране, дъска за писане и други средства за обучение, дидактическа техника, компютър с мултимедия. Учебният кабинет трябва да разполага с учебни табла с таблици на размери, чертежи, снимки, както и образци/модели на струнни музикални инструменти и техните детайли, гарнитури, калибри, аксесоари, лакове, рулетки, моливи, четки, както и най-малко един инструмент с лък към него в звукова готовност. В кабинета трябва да има табла със сравнителни таблици и снимки, за да се усвоят специфичните термини и наименования на различните части на корпуса и на аксесоарите, използвани в италианската практика и език, немския език, българския език и терминологията, разпространена сред музикантите. Учебният кабинет разполага със звуковъзпроизвеждаща техника на високо ниво, микрофони, тунер и камертон.

4.2. Учебно ателие

Необходимо е да има самостоятелно работно място за всеки обучаван, оборудвано с дърводелски тезгях, стол, шкаф (витрина), настолна лампа, с комплект дървообработващи инструменти (длета, рендета, пили, прецизни измервателни инструменти, калибри, шлицери, цикли и др.). Трябва да има острилки за ключове, копчета, буренца за шипове, райбери към тях,

вайми, както и други базово необходими помощни уреди и инструменти (спиртни лампи, малки котлони и съдове за топлене на туткал, косъм линии, подвижни плотове за плоско шлайфане на царги и на магарета, скенджи, персонално изработени инструменти за завършване на дъгите на бордовете, шаблони за дъги на грифбрети и на магарета и др.) за създаването на завършен корпус и звучащ инструмент. Ателието трябва да разполага с калъпи, модели, стяги, както и единични специфични дървообработващи инструменти за общо ползване, и с шкаф за тях. Ателието трябва да бъде оборудвано с шмиргел, бормашина (настолна и ръчна) и електрически прободен трион. Следва да има налично помощно оборудване – прахосмукачка, както и консумативи – дървен материал, шкурки, лепила и др.

4.3. Учебна работилница по дървообработване

Учебната работилница по дървообработване трябва да бъде оборудвана с универсални дървообработващи машини – циркуляр, банциг, абрихт, щрайхмус и фреза.

5. Изисквания към обучаващите

Право да преподават по учебните предмети или модули по професионална подготовка имат лица с висше образование по съответната специалност.

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка, за който няма съответно професионално направление в Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с Постановление № 125 от 2002 г. на Министерския съвет (обн. ДВ, бр. 64 от 2002 г.), могат да преподават лица без висше образование и без професионална квалификация „учител“, ако са придобили професионална квалификация по съответната специалност при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните знания, умения и компетентности.